शुकविलापः

कर्ता - लेखनाथपौड्यालो नैपाल्यां भाषायाम् (१९७४ वि. स.)
अनुवक्ता - समयशर्म्मा (२०८० वि. स.)

बालोऽहमज्ञः कथितः शुकोऽस्मि बद्धो द्विजोऽहं हत पिञ्जरेऽस्मिन् ।
स्वप्नेऽपि चाऽप्तो न मया कदाचित्क्षेमो मुखं नाऽपि सुखस्य दृष्टम् ॥०१ ॥

मद्बान्धवाश्च पितरौ च कोणे क्वचिन्न्वरण्यस्य वसन्ति दूरे ।
ब्रूयां च कस्मै हृदयस्य तापं कुर्व्वन्विलग्ने निभृतो विलापम् ॥०२ ॥

प्रवाह्य चाऽश्रं नु रुदन्कदाचित्स्थिरः कदाचिच्छववन्नु भूत्वा ।
लङ्घन्कदाचिद्गतिहीनवच्च स्मरामि नित्यं सुखतामटव्याः ॥०३ ॥

वृक्ष्यानि जग्ध्वा ससुखं वसन्तं नित्यं ह्यरण्ये रममाणमज्ञम् ।
बबन्ध दैवो बत पिञ्जरे मां कर्म्माऽस्ति शम्भो भुवने विचित्रम् ॥०४ ॥

विष्वग्द्विषो मां परिवारयन्ति ममाऽस्ति लोके न हि काचिदूतिः ।
मुक्तः कथं स्यामपनेय एषो भारः कथं वा हृदयस्य हन्त ॥०५ ॥

शिशीर्षितुः पिञ्जरकं मुखेन चञ्चू तु भग्ने मम मन्दभाजः ।
घर्षाद्यमेतौ विवृतौ च पक्षौ कालं कथं हन्त नयेम नूनम् ॥०६ ॥

कोऽयं कुतोऽयं किमिहाऽत्ति बद्धो विलग्नमध्ये न हि पृच्छतीदम् ।
न वेत्ति मां वा मम वै व्यथां वा मनो न तस्माद्रमतेऽथ किञ्चित् ॥०७ ॥

शुष्कश्च कण्ठः परुषश्च बन्धस्ततोऽपि वक्तव्यमतः श्रमेण ।
नो चेद्वदिष्ये हत दण्डपाणिः कश्चिन्नु हन्तुं भवतीह सज्जः ॥०८ ॥

जाल्मोऽयमस्तीति वदत्यथैको विलास्ययं चेति तथापरश्च ।
वक्त्येव चान्यः शुक हाऽत्मराम पठन्पठंस्त्वं कुरुतात्स्वनाम ॥०९ ॥

गुणस्य वैरी मनुजातजातिर्व्वक्षो ह्यकृत्वा गुणिनां सुशुष्कम् ।
प्राणांश्च यावन्न हरेत्कथं स्याद्धा हन्त तुष्टा भुवने समन्तात् ॥१० ॥

एकोऽपि यावत्पृथिवीतलेऽस्मिन्स्याद्मानवो मा विहगस्य दास्त्वम् ।
हा जन्म तुच्छं मयि दीनबन्धो दयस्व दीने भगवन्दयालो ॥११ ॥